

Udskriftsdato: 19. december 2025

2019/1 BSF 139 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om at styrke foreningslivet og frivilligsektoren i Danmark

Ministerium: Folketinget

Forslag til folketingsbeslutning

om at styrke foreningslivet og frivilligsektoren i Danmark

Folketinget pålægger regeringen efter forhandling med Folketingets partier at tage skridt til at gennemføre tiltag, der støtter foreningslivet og frivilligsektoren, herunder

1. at sikre stabile tilskudsrammer til foreninger,
2. at fremme partnerskaber frem for øremærkede puljer,
3. at sikre konkurrencebeskyttelse af foreningslivet,
4. at lade foreningslivet kære årets foreningskommune,
5. at forstærke indsatsen, jf. satspuljeaftalen, for at lade børn møde foreningslivet tidligt,
6. at der lægges vægt på, at frivilligt arbejde kvalificerer i job og uddannelsesansøgninger,
7. at udnytte muligheden for at friholde foreninger for opfyldelse af reglerne i persondataforordningen (GDPR),
8. at afhjælpe administrativt bøvnl for foreningerne,
9. at undersøge konsekvenserne af at belønne foreninger, der f.eks. har overholdt betingelserne for en tilladelse i 5 år,
10. at fremme god ledelse i frivilligsektoren,
11. at skattefritage indtægter under 5 mio. kr. i almenvelgørende foreninger,
12. at beskytte foreningslivet i lovgivningen,
13. at opfordre til at styrke foreningslivets faciliteter og
14. at sikre plads til foreningslivet i byplanlægningen.

Bemærkninger til forslaget

Danmark er foreningernes land, og dette folkelige og demokratiske aktiv skal udbygges.

Dansk folkestyre hviler på tre grundpiller: Foreningsdanmark, Frivilligdanmark og Oplysningsdanmark. Det groede frem i de år, hvor Folketinget var lammet af strid om grundloven. Da politikerne ikke kunne enes, måtte folk selv tage affære. Aldrig er det gået bedre end i de år, hvor der stort set ikke blev vedtaget noget på Christiansborg.

Danmark blev foreningernes land. Det begyndte med ungdomsforeningerne og skytte-, gymnastik- og idrætsforeningerne, der senere blev til DUF, DIF og DGI med i dag samlet næsten 2,8 millioner medlemmer, 18.000 lokalforeninger og 600.000 frivillige. Folkehøjskoler leverede ledere til det frivillige arbejde og til den vidtforgreneede andelsbevægelse, der sammen med frie skoler, menigheder, landbrugsskoler, handelsskoler og tekniske skoler blev krumtappen i det folkelige og økonomiske mirakel, der fulgte.

Foreningslivet udgøres i dag særlig af idrætsorganisationerne Danmarks Idrætsforbund (DIF) og Danske Gymnastik- & Idrætsforeninger (DGI), der samlet har 2,2 millioner medlemmer, 500.000 frivillige og 12.000 lokalforeninger.

Blandt DIF's 63 specialforbund er Dansk Boldspil Union (DBU) med det fornemme motto »En del af noget større«. Den tredje foreningsgigant er Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), der er en paraplyorganisation for 75 landsdækkende børne- og ungdomsorganisationer med over 600.000 medlemmer, der fremmer medborgerskab, dialog og deltagelse i foreningslivet og samfundet som helhed.

Dertil kommer Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) med 70.000 frivillige, der tager ansvar for rammer og indhold.

I alt arbejder op mod 700.000 danskere som frivillige i de danske folkeoplysende foreninger. DIF og DGI tæller 500.000 og DUF og DFS tæller henholdsvis 100.000 og 70.000 medlemmer.

Teoretisk set kan det moderne menneske klare sig uden fællesskaber. I vor egen hule kan vi få alting serveret, mens vi dyrker os selv, rider motionscyklen og får hjælp af staten og kommunen. Men stadig flere søger de selvvalgte fællesskaber i foreningerne. Hundredtusinder strømmer til foredrag, festivaler og folkemøder – sært nok, for musikkvaliteten er meget bedre hjemme ved musikanlægget og tv-apparatet, hvor man også kan se nærbilleder af de koryfæer, man møder på festivaler og folkemøder. Men vi vil hellere have autentiske oplevelser sammen med andre. Fællesskabet gør forskellen.

Foreningslederne, indsamlerne i de velgørende organisationer, Røde Kors-vennerne, lektiehjælperne, alle dem, der gør mere, end de behøver, er samfundets kit. Deres samfundssind og den tillid, de viser, er som det mørke stof i den berømte fysiker Stephen Hawking's univers. Vi kan ikke se det, men det udgør 80 pct. af universet og holder alting sammen. Det er den kraft, der får os til at handle ansvarligt over for fællesskabet.

Langt de fleste kan indse, at hvis vi alle udnyttede samfundsfællesskabet til det yderste – hvis alle udnyttede skatte- og velfærdssystemerne til det yderste og prøvede at snyde sig til sociale ydelser og lavere skat så ville samfundet bryde sammen. Det eksisterer alene, i kraft af at langt de fleste gør mere, end de behøver, og ser sig som »en del af noget større« og har tillid til, at andre gør ligeså.

Det er vi opdraget til, ikke mindst i vore foreninger, hvor vi oplever, at fællesskabet kun eksisterer i kraft af tilliden til, at hver enkelt lever op til forpligtelsen over for fællesskabet. Derfor skal vi være gode ved foreningerne: Støtte dem uden at styre dem, fjerne unødigt bureaukrati og respektere deres egenverdi og give endnu flere børn og unge den oplevelse at være med i et selvvalgt fællesskab.

1. Stabile tilskudsrammer

Foreningerne ejes af medlemmerne, ikke af samfundet. De skal respekteres for deres egenverdi og skal ikke levere noget til gengæld for de penge, de får. De skal bygge på frivillighed og ikke på

kontraktpolitik. Den frivillige indsats er værdifuld i sig selv og skal støttes af folkeoplysningsmidler og udlodningsmidler (de tidligere tipsmidler) uden politiske bihensigter. Foreningerne skal sikres stabile tilskudsrammer.

2. Partnerskaber

Varige partnerskaber er bedre end kortsigtede offentlige tilskudspuljer, f.eks. når det gælder sundhedsindsatser, jf. DIF's, DGI's og den tidligere regerings fælles vision »Bevæg dig for livet«, hvor målet er, at 50 pct. i 2025 skal være medlemmer af en idrætsforening, og 75 pct. skal være idrætsaktive. Det samme gælder med hensyn til sociale indsatser og integrationsindsatser, jf. DIF's, DGI's, DUF's, Røde Kors' og Dansk Flygtningehjælps fælles forslag om at styrke foreningsdeltagelsen hos flygtninge/indvandrere og udsatte borgere. Vi skal fremme partnerskaber frem for øremærkede puljer.

3. Konkurrencebeskyttelse

Foreningerne skal ikke udkonkurreres af fuldt finansierede statsaktiviteter og kommunale aktiviteter og skal heller ikke begrænses af konkurrencehensyn, dvs. af hensyn til kommercielle aktører, der ikke bygger på samme fællesskab og demokratiske samfundsansvar. Det er organiseringen af aktiviteten og ikke selve aktiviteten, som afgør, om der er tale om en uhensigtsmæssig konkurrencesituation. Staten, kommunerne og kommercielle aktører skal respektere og anerkende foreningslivets særlige rolle og sikre konkurrencebeskyttelse af foreningslivet.

4. Foreningskommune

Danskernes foreningsvaner og foreningernes indsatser bør jævnligt beskrives og offentliggøres for at synliggøre de forskellige deltagelsestyper og organiseringsformer i foreningslivet. Dermed er der også grundlag for at lade foreningslivet kære årets foreningskommune målt på evne og vilje til at understøtte og befri foreningerne for unødigt bureaukrati.

5. Børn i foreningslivet

Børn skal opleve foreninger allerede i skoletiden i form af idrætstilbud m.v. Når det er frivilligt, udvikler det ansvarlighed. I satspuljeaftalen er for nylig afsat midler til fritidspas fra 2021 til 2023. Hvis det forudsættes, at det koster 1.000 kr. årligt at gå til idræt, svarer det til, at mere end 7.500 børn pr. år vil kunne nyde godt af ordningen. Det bør overvejes, om det er kommunerne, der skal administrere ordningen med et minimum af administration, så flest mulige midler tilgår dem, de er rettet til.

6. Frivilligt arbejde som kompetence

Det skal være en kompetence i forbindelse med job- og uddannelsesansøgning m.v., at man har været foreningsaktiv eller har løst opgaver i lokalsamfundet som natteravn, museumsvagt, lektiehjælper, besøgsven, idrætsleder osv.

7. Persondataforordningen (GDPR)

Det skal undersøges, om Danmark i højere grad kan anvende undtagelsesbestemmelserne i persondataforordningen til gavn for foreningslivet. Det er ikke hensigtsmæssigt, hvis Danmark grundlæggende stiller de samme krav til en lille badmintonklub som til en stor virksomhed eller en offentlig myndighed. Det tyder på overimplementering, da der er en række undtagelsesbestemmelser i persondataforordningen. Det skal derfor undersøges, hvordan implementeringen kan ændres, så der tages hensyn til de helt særlige forhold i dansk foreningsliv.

8. Administrativt bøv

Foreningerne skal ikke plages med unødigt bøv, som når f.eks. arrangørerne af et pinsemarked skal søge tilladelse 26 steder! Folketinget skal se på, hvor meget det kan nedbringes og forenkles. Kunne

foreningerne få tilbud om, at en kommunalt ansat hjælper med bøvlet ligesom i Haderslev Kommune? På samme måde med det nye bøvlet i kølvandet på persondataforordningen. Den skal beskytte borgernes data, og det er vigtigt, men samtidig er dens udmøntning en stor udfordring for hele foreningslivet.

9. Belønning til foreninger med orden

Det bør undersøges, hvilke konsekvenser det skal have, hvis en forening har overholdt betingelserne for en tilladelse i f.eks. 5 år. Bør den så slippe for kontrolbesøg i et antal år? F.eks. kunne de foreninger, der har tingene i orden, belønnes.

10. God ledelse

Frivilligrådet skal hjælpe frivilligsektoren til at øge gennemsigtighed, ansvarlighed og egenkontrol (good governance). Der er afsat 10,6 mio. kr. via satspuljemidlerne i 2019-22. Den gode ledelse skal fremmes.

11. Skattefritagelse

I dag skal frivillige foreninger, der har skattepligtig indkomst fra f.eks. salg af drikkevarer eller udlejning af lokaler, i princippet indgive selvangivelse og betale skat af disse indtægter, uanset om overskuddet går ubeskåret til foreningen og det frivillige arbejde. Det finder forslagsstillerne ikke rimeligt, og derfor foreslår vi, at alment velgørende foreninger som er godkendt efter ligningslovens § 8 A, og som har eksisteret i mindst 5 år, fuldstændig skattefritages for indtægter under 5 mio. kr., under forudsætning af at overskuddet ubeskåret går til foreningen.

12. Beskyttelse af foreningslivet i lovgivningen

Forslagsstillerne ønsker en vurdering af den nye lovgivnings konsekvenser for deltagelse i foreningslivet og civilsamfundet, svarende til de eksisterende vurderinger i lovforslag med hensyn til miljø/erhvervs- liv/økonomi m.v.

13. Foreningslivets faciliteters placering

Ved renovering eller nybyggeri af kommunale faciliteter skal kommunerne opfordres til en funktionel sammentænkning af foreningslivets faciliteter og øvrige kommunale funktioner med det formål at afkorte vejen til idræt og foreningsdeltagelse. F.eks. kan nybyggede daginstitutioner, skoler, plejehjem og menighedslokaler i højere grad placeres i tilknytning til de kommunale idrætsfaciliteter, således at der er kort vej til fysisk aktivitet og bevægelse. Sundhedsfunktioner (f.eks. lægehuse, genoptræningsenheder, fysioterapi og lign.) kan også placeres i tilknytning til de kommunale idrætsfaciliteter. En øget sammentænkning vil udover en positiv effekt i forhold til fysisk aktivitet også øge anvendelsesprocenten af de kommunale faciliteter.

14. Foreningslivet i byplanlægningen

Forslagsstillerne ønsker, at det undersøges, om der i planloven kan stilles krav til kommunernes kommuneplaner om, at kommunens borgere skal have mulighed for at være foreningsaktive. Alternativt opfordrer forslagsstillerne til, at det medtænkes. Det kan ske ved at reservere en procentdel af byområder til faciliteter for idræt og foreningsliv samt redegøre for, hvilke konsekvenser en given byudvikling vil få for borgernes mulighed for idræts- og foreningsliv.

Skriftlig fremsættelse

Stén Knuth (V):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at styrke foreningslivet og frivilligsektoren i Danmark.

(Beslutningsforslag nr. B 139)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.